

Elektroodpad na rozcestí

Ing. Jaroslav Vladík, CSc., RETELA, s. r. o

Před pěti lety – v prosinci 2005 – vydalo ministerstvo životního prostředí (MŽP) pod vedením ministra Ambrozka sérii rozhodnutí ve správních řízeních, která určovala tzv. správce financí pro historická elektrozařízení z domácností (HEEZ).

Tato řízení byla zatížena mnoha formálními a věcnými pochybeními, takže jejich náprava zatěžuje nejen všechny kolektivní systémy a jejich klienty, ale staví před dilema také současné vedení MŽP, zda loajálně krýt chyby svých předchůdců, nebo se s nimi se ctí vypořádat.

5. Z pohledu závažnosti předchozího je již jen k dokreslení fakt, že správní orgán nedodržuje lhůtu správních řízení způsobem opravdu nevídaným. Závažnou lhůtu dvou měsíců překračuje většinou o jednotky roků.

RETELA zajišťuje svoz všech typů vyřazených elektrozařízení, včetně lednic, televizorů, zářivek i baterií, a to ze sběrné sítě pokrývající celé území ČR.

Obr. 1. Svoz a shromaždiště EEZ s autem s logem RETELA

Pro rekapitulaci uvedme, co je k současnému dni známo a jaké z tohoto plynou důsledky:

1. Správní řízení v roce 2005 byla vedena podle starého správního řádu a rozhodnutí mohla nabýt právní moci až po doručení všem účastníkům řízení.
2. Jelikož žádné z rozhodnutí nebylo doručeno všem, nenabýlo žádné z nich právní moci.
3. Další potvrzený fakt z judikátů Nejvyššího správního soudu České republiky (NSS) je, že správní řízení měla být vedena společně, což u žádného z nich nebylo dodrženo.
4. Kromě těchto pochybení z oblasti vedení správních řízení, bylo ve třetině případů (skupiny 3, 6 a 7 – o těchto skupinách blíže v článku na straně 33) porušeno také ustanovení vyhlášky č. 352/2005, které stanoví, že správcem financí pro HEEZ má být určen systém s největším podílem na trhu.

V takto označených sběrných místech RETELA mohou občané bezplatně odevzdat své vyřazené spotřebiče. RETELA pak zajistí jejich ekologickou likvidaci.

Obr. 2. Označení místa zpětného odběru elektrozařízení a baterií

Vzor sběrného kontejneru RETELA na drobné elektrospotřebiče mimo zářivky.

Obr. 3. Vzor sběrného kontejneru RETELA

Je zřejmé, že bezbolestné řešení zde neexistuje, je zde pouze řešení spravedlivé, tedy podle oblíbeného „padni komu padni“.

První institucí, která se vypořádala se ctí s pravomocnými rozhodnutími městského soudu i NSS (poté, co musela vrátit zpět pokuty udělené za tzv. přispívání nesprávným systémům), byla Česká inspekce životního prostředí (ČIŽP).

Mnoho pokusů, které učinily některé kolektivní systémy (Retelu nevyjímaje) ke smírnému řešení, se u systémů s výsadním postavením (de facto monopoly), často zaštitěných právě pochybilým ministerstvem, nesetkaly s pochopením.

Je-li pravdou, že finální řešení je narysováno v nově připravovaném zákonu o výrobcích s ukončenou životností, pak horizont začátku jeho účinnosti od roku 2013 (či dokonce 2014) jistě neumožní přečkat toto období bez přechodného řešení. A právě takovéto jednoduché řešení v podobě malé novely vyhlášky, jejíž paragrafově znění zaslala RETELA (popř. její zakladatel EIA) na MŽP i MPO (Ministerstvo průmyslu a obchodu ČR), je již více než rok „na stole“. Je důležité připomenout, že toto řešení nepoškozuje ani dosavadní monopolní systémy (natož jejich klienty), ani MŽP. Uvedený návrh byl publikován také v měsíčníku Parlament, vláda, samospráva (č. 7–8/2010).

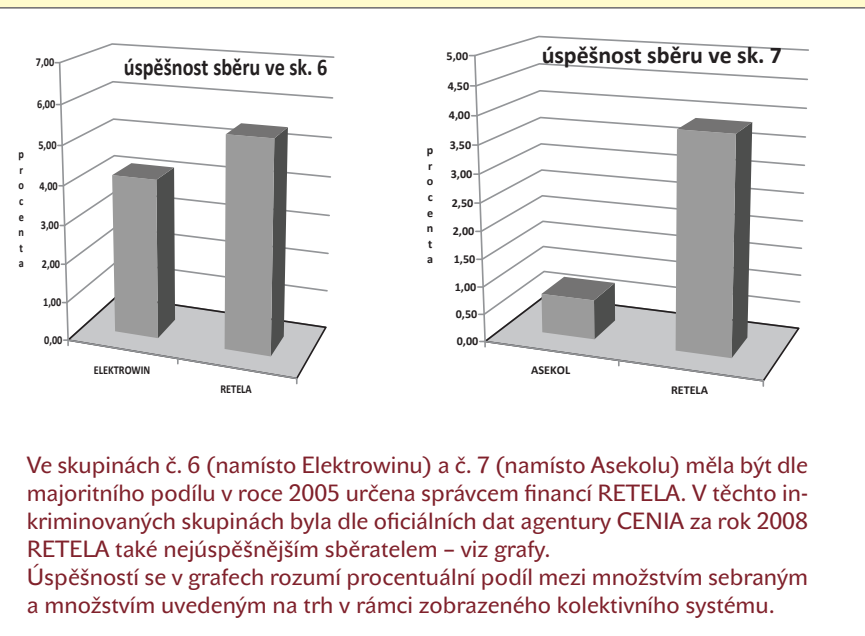
Linky na zpracování elektroodpadu musí splňovat náročná ekologická i technologická kritéria.

Obr. 4. Zpracovatelská linka

Pro odbornou veřejnost, která uvedenou problematiku sleduje, ale nemá význam podrobně analyzovat judikáty soudů (žalovaným je zde MŽP), uvádíme několik citací ze srpna 2010 (kráceno, zvýraznění vlastní):

- „Pokud jde o dotčení práv a povinností jednotlivých provozovatelů kolektivních systémů ... **nemůže mít rozhodnutí o zápisu do Seznamu v případě zajištění financování historických elektrozařízení jen evidenční charakter** ... Tomuto závěru nijak neodporuje nálezh Ústavního soudu Pl. ÚS 28/06.“ [1 As 17/2010-304].
- „...zajištění financování nakládání s historickými elektrozařízeními je hospodářskou činností a rozhodnutí žalovaného o zápisu určitého kolektivního systému do Seznamu pro zajištění této činnosti pro určitou skupinu historických elektrozařízení je **rozhodnutím o právech a povinnostech provozovatelů kolektivních systémů i výrobců elektrozařízení**. Z ustanovení § 14 odst. 1 správního řádu z roku 1967 potom jednoznačně plyne, že přinejmenším **provozovatelé kolektivních systémů**, kteří podali žádost o zápis do Seznamu pro zajištění financování nakládání s historickými elektrozařízeními pro určitou skupinu elektrozařízení, **a výrobci elektrozařízení, kteří jsou zastoupeni těmito provozovateli, musí být účastníky správního řízení o takovém zápisu do Seznamu.**“ [1 As 17/2010-305-306].
- „...o všech **žádostech provozovatelů kolektivních systémů o zápis do Seznamu pro zajištění financování nakládání s historickými elektrozařízeními pro určitou skupinu elektrozařízení mělo být vedeno společné řízení.**“ [1 As 17/2010-306].
- „...tito provozovatelé musí mít možnost svá tvrzení prokázat a popř. zpochybnit tvrzení konkurentů. To je samozřejmě nemožné, vede-li správní orgán o každé žá-

Obr. 5. Grafy skupin č. 6 a 7 s majoritou společností RETELA v úspěšnosti sběru

dsti samostatné řízení, jehož účastníkem je vždy pouze žádající provozovatel kolektivního systému a výrobci elektrozařízení, které tento provozovatel zastupuje. Takovým postupem správního orgánu dochází k porušení práv účastníků řízení vyjádřit se k projednávané věci a k prováděným důkazům a je rovněž závažně narušena rovnost účastníků řízení: **porušení těch práv má přitom ústavní rozměr.**“ [1 As 17/2010-307].

- „...měl tedy žalovaný v souladu se zásadou právní jistoty, součinnosti a hospodárnosti řízení vést **o všech žádostech společné řízení** ...“ [1 As 17/2010-307].
- „...odůvodnění (ministra životního prostředí) v žádném případě nevyhovuje požadavkům § 47 odst. 3 správního řádu z roku 1967

a Nejvyšší správní soud ČR se v jeho hodnocení plně ztotožňuje se závěry městského soudu. Ministr v rozhodnutí nijak nekonkretizoval, **jaký podíl na trhu vzal za prokázaný u žalobce a u jiných žadatelů** o zápis do Seznamu pro příslušnou skupinu elektrozařízení a jaký podíl na trhu prokázal žadatel, který byl do seznamu zapsán. Ministr rovněž nevedl, na základě jakých dokladů či jiných důkazů ke svým závěrům dospěl.“...

„... jak žalovaný (MŽP), tak i ministr zjevně podle „něčeho“ rozhodovali ... To „něco“ však v rozhodnutích nevedli.“... „Rovněž Nejvyšší správní soud ČR poukazuje na skutečnost, že ke shodnému **závěru o nepřezkoumatelnosti** ... dospěla již rozkladová a výkladová komise ministra životního prostředí ...“ [1 As 17/2010-309].

- „Jelikož žalovaný nevedl společná řízení o všech žádostech o zápis určitého kolektivního systému do Seznamu ..., dopustil

se těžké vady řízení, která mohla mít za následek nezákonné rozhodnutí o věci samé ...“ [1 As 17/2010-310].

- Nejvyšší správní soud ČR judikuje, že napadené rozhodnutí je nepřezkoumatelné, čímž je dán důvod pro jeho zrušení. [1 As 17/2010-310].

Z dostupných právních analýz je zřejmé, že všechny čeká jedno „velké společné řízení“, které (jak věříme) napraví jak formální, tak věcné nedostatky zmíněné výše a v rámci drobných legislativních změn umožní reálnou a právně jednoznačně zakotvenou koexistenci všech funkčních kolektivních systémů.

Poté se všichni budou moci v klidu soustředit na nový zákon, včetně zakotvení prvků z nové Směrnice EU.

<http://www.retela.cz>